

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

פרשת ויצא

ט' כסלו תשע"ט

947

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

4:04 | 4:19 | 4:25 | 4:10

הדלקת נרות

5:17 | 5:19 | 5:20 | 5:17

מוצאי שבת

5:56 | 5:54 | 5:55 | 5:56

רבינו תם

משכיל לדוד

מעלת זכות לימוד התורה

לא הרג את אליפז.

אליפז היה בנו של עשו הרשע, ולכאורה היה צריך לגדול בדרך אביו, אך הוא בכל זאת לא הלך בדרכי אביו הרשע. אליפז הלך ללמוד תורה אצל יעקב, כי הוא הכיר בדרך האמת ורצה ללמוד תורה, ולפיכך הקב"ה עזר לו, שיוכל לגדול בתורה - אפילו שגדל בבית של רשע. אמרו חז"ל "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו" (מכות י, ב), אין מי שלא יכול ללמוד תורה, כל אחד אם הוא רק רוצה, הקב"ה עוזר לו והוא זוכה ללמוד תורה. וכמו שכתוב בגמרא (יומא עב, ב) "תורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה יבוא ויטול", ומכיוון שאליפז בחר בדרך התורה לא הרג אותו יעקב, אלא נתן לו את כספו, כדי שיצא בזה ידי חובת מצוות אביו.

יש להתבונן, מה עשה עשו כשחזר אליו אליפז ואמר לו - שלא מלא את מבוקשו במדויק, שלא הרג את יעקב, אלא רק לקח את כל כספו. האם עשו היה מרוצה מזה והסתפק בכך, או שעדיין רצה להרוג את יעקב. ונראה, שבאמת לא היה אכפת לעשו שלא הרג אליפז את יעקב, כי עיקר רצונו היה להפריע ליעקב ללמוד תורה ולעבוד את ה'. לכן כששמע עשו שאליפז לא הרג את יעקב, ורק לקח את כל כספו - זה לא הפריע לו, אלא אדרבה הוא שמח, כי חשב שכעת - כשאין ליעקב כסף, הוא לא יוכל ללמוד, ואז ודאי וברי שיפול ממדרגתו הרוחנית אצל לבן הרשע. אבל באמת יעקב אבינו לא התרגש מזה, ואפילו שלקח אליפז את כל כספו, הלך ללמוד בישיבת שם ועבר, והיה שם ארבע עשרה שנה, ורק אז הלך לחרוץ.

חז"ל אומרים שמעשי אבות סימן לבנים (תנחומא לך לך ט), כל מה שהאבות עשו מעניק לעם ישראל כוח גם לעשות כן, כי על ידי שהאבות מסרו את נפשם, זה נכנס בנשמת עם ישראל, ונותן גם לנו כוח. ולכן יש לדעת, שמוטל עלינו ללמוד ולעבוד את ה' יתברך, גם כשיש קשיים והיצר מפריע. כי אדרבה, כשהאדם מתגבר על הקשיים ולומד למרות הכל, אזי הקב"ה עוזר לו ונותן לו כוחות לעמוד בניסיון, וזה עיקר התעלות האדם, שהוא עומד בניסיון שה' נותן לו ומתגבר על הקשיים.

אומרים בשם רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, שאפילו אם רק יהודי אחד לומד תורה בכל העולם, העולם מתקיים בזכותו, כמו שנאמר - "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי" (ירמיה לג, כה), וזה נדרש על לימוד התורה, שזכות לימוד התורה היא זאת המקיימת את הבריאה (נדרים לב, א). ולכן חובה עלינו להתחזק בלימוד התורה, וללמוד בכל מצב - גם כשיש קשיים, כי עיקר מעלת האדם, לעמוד בניסיון ולהתמודד עם הקושי, ואז אז הקב"ה יעזור לו שיצליח לעמוד בניסיון בגבורה.

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא" (בראשית כח, י-יא)

כתוב במדרש (ב"ר סח, יא) שרק במקום ההוא שכב, אך במשך ארבע עשרה שנות לימודו בישיבת שם ועבר - לא ישן, והיה לומד תורה מתוך הדחק.

יעקב בדרכו לחרן נרדף על ידי אליפז בנו של עשו, שרצה להורגו במצות אביו עשו, שכעס על יעקב בדבר לקיחת הברכות. אליפז לא הרג את יעקב, אלא רק נטל את כספו, שמכיוון שאמרו חז"ל (נדרים סד, ב) שעני חשוב כמת, על כן זה נחשב שקיים את ציווי אביו. אליפז לא היה רשע כמו עשו אביו, ולא רצה להרוג את יעקב, וכל מה שהוא עשה זה משום שהיה חייב לקיים את ציווי של אביו. אליפז היה לומד תורה, והיה תלמידו של יעקב שהיה לומד אתו תורה, ולכן כשיעקב אמר לו שייטול את כל כספו ויחשב כמת, שמע בקולו ולא הרגו (עי' רש"י כט, י). זוהי כוחה של השפעת התורה, שהשפיעה על אליפז, ושמע בקול יעקב רבו.

לאחר שהלך אליפז המשיך יעקב בדרכו לחרן, וכשהגיע לשם עמד ליד הבאר, והנה הוא רואה שכל הרועים ממתנינים ליד הבאר ואינם נותנים מים לצאן. שאלם יעקב - מפני מה אתם מחכים, אמרו לו, מכיוון שיש על פי הבאר אבן גדולה מאוד, אנו מחכים עד שיבואו כל הרועים, ואז ביחד נוכל להרים את האבן ולהשקות את הצאן. כשהגיעה לשם רחל - בתו של לבן, הלך יעקב והרים את האבן לבדו, שנאמר "ויגל את האבן מעל פי הבאר" (בראשית כט, י), ופירש רש"י - "ויגל" כגולל את הפקק. שהיה יעקב גיבור גדול, ואף שכבר היה מבוגר, עדיין היו לו כוחות גדולים, כי היה ירא חטא ומעולם לא חטא, ולפיכך היה לו כוח להרים את האבן לבדו.

מעשה יש להתפלא, למה נתן יעקב לאליפז את כל כספו, הרי היה גיבור חיל, ויכול היה להילחם אתו ולהורגו, ולא היה צריך לתת לו את כל כספו. ובפרט, שהרי כתוב בחז"ל שצדיקים ממונם חביב עליהם כגופם (חולין צא, א), כי הם יודעים שהקב"ה נתן להם זאת על מנת שיהיה להם עם מה לעבוד את הקב"ה, ואם כן, למה נתן יעקב לאליפז את כל כספו ונעשה מכך עני מרוד, בזמן שהיה יכול להרוג את אליפז ולקיים "הבא להורגך השכם להורגו" (ברכות סב, ב).

ונראה לבאר, כי באמת יעקב יכול היה להרוג את אליפז שהרי היה גיבור גדול, אך מכיוון שהיה לאליפז זכות לימוד התורה, שהרי היה לומד תורה עם יעקב - נמנע מלהורגו. וכמו כן ידע יעקב, שכל מה שאליפז עושה, נובע ממצות כיבוד אב שהייתה לו, שהרי עשו ציווה את אליפז שיהרוג את יעקב. ולכן לא הרג אותו יעקב, כי יעקב ידע את כוח התורה ואת זכותה, שעם התורה אי אפשר להילחם, ולכן

הילולא דצדיקיא

- ט - רבי נתן סאלם מחכמי ישיבת 'פורת יוסף'
- י - רבי איסר זלמן מלצר ראש ישיבת 'עץ חיים'
- יא - רבי משה הררי הדיין מגדולי ארם צובא
- יב - רבי שלמה לוריא המהרש"ל מח"ס 'שם של שלמה'
- יג - רבי דוד שלוש
- יד - רבי מתתיה גרג'י
- טו - רבי יהודה הנשיא

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

הקב"ה ישלם שכרם

היה זה בערב שבת קודש בעת ששהינו בני ביתי ואני בעיר אשדוד שבארץ ישראל.

באותו זמן הורה התאריך על סוף החודש, ואני הייתי זקוק לסכום כסף גדול מאד בכדי לשלם את שכרם של מאתיים וחמישים אברכי הכוללים של מוסדותינו, העמלים בתורת ה' בארץ ובחו"ל, והמלגה החודשית מהכולל היא מקור המחיה היחיד שלהם ושל בני משפחתם.

מחשבות רבות התרוצצו במוחי בניסיון למצוא "מאין יבוא עזרי", אך כל המחשבות האלו חלפו בראשי רק עד זמן כניסת השבת.

מרגע ששבת המלכה פרשה כנפיה על הארץ ונשמה יתירה נכנסה בי, חשתי ברוגע ובשלוה היורדים עליי, ותליתי את בטחוני בבורא עולם שיעזור לי וימציא לי את ישועתו.

במשך כל יום השבת התנהלתי על מי מנוחות, והתנהגתי כאילו לא היה שום דבר שטרד את מנוחתי עד כניסת השבת ממש.

צעדתי בשמחה לבית הכנסת, מסרתי מספר שיעורי תורה בהם זכיתי לזכות את הרבים, בסעודות השבת שרנו זמירות שבת כהרגלנו, ואפילו כשיצאה השבת - ישבתי בנחת והעליתי על גבי הכתב את דברי התורה אותם דרשתי במהלך השבת.

אשתי שתח"י שהבחינה בכך שאני רגוע ושלו, פנתה אלי ושאלה אותי:

"מתוך השלוה שלך אני מבינה שבעיית המלגות לאברכים נפתרה, האם נכון הדבר?"

אני עניתי לה בביטחון מלא: "כן, כן, בעזרת ה' הקב"ה ישלח לי את עזרתו בענייך".

ובורא עולם, שראה בביטחוני הרב בו, שלח לי את ישועתו באופן בלתי צפוי עוד באותו הערב, וכך עלה בידי לשלם לאברכים בזמן את שכרם במלואו. כל זאת בזכות שתליתי את בטחוני המוחלט במי שאמר והיה העולם.

במה מפטירין

הפטרות השבוע: "ועמי תלואים למשובתי" (הושע יא). ולמנהג בני אשכנז מפטירין "ויברח יעקב שדה אדם" (הושע יב).

הקשר לפרשה: בהפטרות נאמר על יעקב שאחז בעקב עשו אחיו, ככתוב: "בכטן עקב את אחי". והוא מעניין הפרשה שיעקב אבינו בורח מעשו אחיו.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

שמעתי שדיברת עלי!

אם ראובן דיבר על שמעון בפני לוי, והלך לוי וסיפר הדברים לשמעון, אסור לשמעון לומר אחר כך לראובן, איך דברת עלי בפני לוי? כי על ידי זה גם הוא עובר על איסור רכילות. ואפילו אם לא יזכיר לו בפירוש את שם לוי, ויאמר לו סתם, 'שמעתי שדיברת עלי כך וכך', אם על ידי זה יבין ראובן, מי היה המגלה לו, אסור. ובעונותינו הרבים, הרבה אנשים נכשלים בזה.

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

מושג ביראת שמים

"וישכב במקום שהוא ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (בראשית כח, יב)

בחלומי רואה יעקב אבינו את כל העולמות, עולם העשיה, בריאה, יצירה, אצילות, והנה סלם מוצב ארצה וגו', היינו שהראו לו את כל הנבואות העתידות ואת כל התכלית של עם ישראל לדורותיו, והקב"ה מבטיחו "ושמרתיו בכל אשר תלך והיה זרעך כעפר הארץ" וכו'. ולפי מושגינו, הרי שכשנתעורר יעקב משנתו - היה צריך לצאת בריקוד ולשמוח שמחה גדולה.

אך בפסוק כתוב "ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי", וברש"י פירש שאם ידעתי לא ישנתי במקום קדוש כזה. כלומר: במקום לשמות, יעקב פוחד שמא נכשל בנדנדוד קל של חטא שיטן במקום המקדש.

אכן, יעקב אבינו קופצת לו הדרך, סדרי בראשית משתנים, השמש שוקעת קודם זמנה, ולאחר כל הנבואות וההבטחות שגילוהו ובישרוהו בחלומי, בודאי אנו היינו מבינים שאין מה לחשוש כלל, ואילו יעקב אבינו - אומרים חז"ל שהקיץ משנתו ופחד פחד גדול, ואמר אכן יש ה' במקום הזה, ואילו ידעתי לא ישנתי! ברגע אחד יעקב מוותר על ידיעת כל הדברים הללו, אינו מתמלא בשמחה רק פוחד פחד גדול, מי יודע... נדנדוד קל של איסור!

בספר 'ומתוק האור' מסופר, שפעם אחת אמר האדמו"ר רבי אברהם מסלונים זצ"ל לגבאי שלו, חושבים היום שאין אצל הליטאים יראת שמים כפי אשר יש אצל החסידים, בא ואראך אדם שהוא ירא שמים אמיתי. קם האדמו"ר והלך יחד עם הגבאי לביתו של הרב מברסק, בני הבית אמרו להם שהרב הלך לבדוק כשרותו של מקווה שנבנה זה עתה.

האדמו"ר לא המתין, אלא הלך למקום המקווה לפגוש את הרב מברסק, כשבאו ראו איך שהרב עומד ונר בידו ובודק את כל הפינות ולבסוף מכריז כשר, כשר.

הגבאי של האדמו"ר היה מומחה בענייני מקוואות, ומרחוק הצליח להבחין שיש איזה סדק במקום מסוים, והפנה את תשומת לבו של הרב מברסק על הדבר, הרב הלך מיד ובודק את העניין ומשראה שצדק המעורר בדבריו, התחיל לרעוד כולו ידיו ורגליו דא לדא נקשן, עד שאמר האדמו"ר למלווהו בא נלך, איני יכול לראות את המחזה הנורא.

מעשה זה סיפר אותו גבאי בעצמו, שאכן נוכח לראות יראת שמים מהו, שהרי אף אחד לא טבל במקווה ולא אירע שום מכשול (אנו היינו בודאי אומרים אילו אירע לנו כן, ב"ה איזה השגחה... שבדיק נזדמן אדם זה להצילנו ממכשול) וגם עצם השאלה אינה מן החמורות, אלא עצם העובדה שהוציא מפיו את המילה "כשר" נחרד כ"כ.

ומסיים המספר, שלאחר תקופה ארוכה נזדמן לביתו של הרב מברסק, ומכיוון שהרב לא זיהה אותו, אמר לו אני הוא שנוכחתי עם האדמו"ר מסלונים בעת שהרב הכשיר מקווה פלוני, ומשזכר הרב החל שוב כל גופו לרעוד שזכר שאמר כשר על דבר שהיה בו שאלה.

הנה למדנו מושג מה על יראת שמים ויראת חטא.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מעלת התורה על פני התפילה

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (בראשית כח, י)

כתב רש"י על פי חז"ל (ב"ר סח, ו) - "לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם. שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה".

נשאלתי פעם, מדוע יציאתו של יעקב הותירה רושם, ונתנה תחושה בליבות האנשים שיחד עם יעקב יצאו גם יהודי הדר והזיו של העיר, הרי יצחק אבינו הידוע בצדקותו המופלגת נותר לגור בבאר שבע, ומהי אם כן כוונת דברי רש"י בפסוק.

ונראה להשיב על פי סיפור שסיפר מרן הרב שך זצוק"ל; פעם בא לפניו יהודי ממרסיי ושטח לפניו את ספקותיו באשר לתרומה שברצונו לתרום. אותו הנדיב אמר, שמצד אחד פנו אליו וביקשוהו שייתן את תרומתו עבור הרחבת שטח ישיבה - שכבר עומדת על תילה. ומאידך ביקשו ממנו לתרום סכום כסף עבור הקמת בית כנסת באזור, ואותו נדיב הסתפק מאוד עבור איזו מטרה עליו לתרום את כספו, ומאחר ובכוחות עצמו הוא לא יכול היה להכריע סוגיה זו, הוא פנה למרן הרב שך זצוק"ל שיפסוק עבורו.

מרן הרב שך זצוק"ל השיב לאותו יהודי ממרסיי, שעליו לתרום את כספי הצדקה עבור הרחבת הישיבה ולא עבור הקמת בית הכנסת, ונימק את דבריו בכך שהתורה גדולה היא מן התפילה, שהרי להתפלל אפשר בכל מקום, על אם הדרך וכן בבית כנסת מרוחק יותר. אך קול התורה חייב להישמע בכל מקום, כיון שרק התורה היא זו המבדילה את היהודי מן הגוי, ומעניקה לאדם יכולת קיום בעולם הזה.

וכשראיתי את הסיפור הזה התעוררה בי המחשבה שכך הדבר היה בזמן יציאת יעקב את העיר באר שבע. כידוע יצחק הוא עמוד העבודה, דהיינו עמוד התפילה, ואילו יעקב הוא עמוד התורה. וכפי שאמר מרן הרב שך זיע"א, חשיבות התורה עולה על חשיבות התפילה, מבלי להמעיט חס ושלים מערך התפילה, שכבודה במקומה מונח. והיות שערכה של התורה רב הוא לאין ערוך, אזי שבזמן יציאתו של יעקב מן העיר באר שבע, הייתה תחושה בקרב האנשים שפנה הודה זיוה והדרה של העיר. היות שאין בכוח התפילה לבדה, אותה סימל יצחק אבינו להעניק את ההוד והזוהר לעיר.

וזה מה שכתב רש"י, שיציאתו של יעקב מן העיר הותירה רושם בקרב אנשי המקום, למרות הימצאותו של יצחק אבינו, וזאת בשל חשיבות מעלתה של התורה על פני התפילה.

פניני הפרשה

כדי שיישאר מה למכור

"וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה א-להים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכיל ובגד ללבוש" (בראשית כח, כ)

בספר 'בנתיבות רבותינו' מסופר שהאדמו"ר הרש"ב מלובביץ זצ"ל נפגש פעם עם רבי חיים מבריסק זצ"ל, וכשנפרדו ביקש הגר"ח את הרש"ב שיאציל לו ברכה. ברכו האדמו"ר לאמור: שיתברך מאת ה' ברוחניות ובגשמיות.

כשהשיב לו הגר"ח שרצונו להתברך ברוחניות לבד, התפלא על כך האדמו"ר ושאל מדוע לא בגשמיות?

ענה לו הגר"ח, בני אדם פשוטים יראי ה' מהפכים את הגשמיות הניתנת להם לרוחניות, בנותנם מרכוש הרבה מעות לצדקה, לכן נחוצים להם דברים גשמיים, לא כן אצלנו רבנים ואדמו"רים הוא להיפך, אנחנו מוכרים את הרוחניות שלנו לעשות מזה גשמיות, לכן נחוצה לנו רוחניות במידה מרובה כדי שיהיה לנו מה למכור ושתישאר עוד מעט עבורנו.

כשאף אחד לא רואה

"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כח, כב)

את המלים "עשר אעשרנו לך" מתרגם אונקלוס: "אפרשניה קדמך", כלומר - אפריש לפניך. מה הכוונה במלה "קדמך" - לפניך?

ביאר ה'תורי זהב': יעקב אבינו אומר "עשר אעשרנו לך" - לך, לשמך. לשם שמים. ומהו אופן הניתנה לשם שמים? - "קדמך", לפני הקב"ה, לא לפני קהל רב. לא כשכולם מביטים בך בהערכה...

על ריח טוב - מברכים

"הפעם אודה את ה'" (בראשית כט, לה)

מדוע דוקא אצל יהודה כתוב שלא הודתה לה' ולא על שלשת בניה הראשונים?

ביאר רבי מאיר שמחה הכהן זצ"ל בספרו 'משך חכמה', לפי שעל שלושת הרגשות שהאדם מסוגל לחוש; ראייה, שמיעה ומישוש, לא תיקנו חז"ל שום ברכה כשהאדם נהנה מהם, לא על מראה נאה, ולא על קול נעים אלא רק על הרגשת הריח, כמו שלמדו בגמרא (ברכות מג, ב) מהפסוק "כל הנשמה תהלל" - דבר שהנשמה נהנית.

ואם כן נמצא שבלידת ראובן, שענינו מורה על ראייה - "כי ראה ה' בעיניי", וכן על שמעון שמורה על שמיעה - "כי שמע ה'", וכן על לוי שמורה על מישוש - אין חיוב ברכה, ורק ביהודה שכתוב (ישעיהו י"א) שמזרעו יצא מלך המשיח שעליו נאמר "והריחו בירת ה'" - כתוב הודיה.

אדישות אינה קיימת באיש האמת

"ויחר אף יעקב ברחל" (בראשית ל, ב)

מכל שלושת האבות הקדושים, לא מציינו תגובה של כעס, וזעם אלא אצל יעקב אבינו, ככתוב: "ויחר אף יעקב ברחל", וכן נאמר: "ויחר ליעקב וירב בלבן".

וזאת על שום מה?

כך אמר הצדיק רבי יצחק מאיר מגור, בעל 'חידושי הרי"ם', בהתוועדות של חסידים; על שום שיעקב אבינו היה אפוף כולו במידת האמת, ואיש אמת אינו מסוגל להתהלך בעולם הזה באדישות ובשלווה פנימית, וכתוצאה מכך אינו יכול לשלוט תמיד ברוחו הסוערת ולמנוע עצמו מגילויי רוגז וכעס.

וסיים בעל 'חידושי הרי"ם' כמדבר לעצמו: מורנו הקדוש רבי מנדלי (האדמו"ר מקוצק) אף הוא דבק באמת בלא כל פשרה, וכתוצאה מכך היה נראה בעיני הבריות כקפדן וכנוח לכעוס, אבל. מתי לכעוס ואיך לכעוס - אף זאת אפשר היה ללמוד במחיצתו של רבי מנדלי...

מתורתו של אליהו הנביא זכור לטוב

משלו משל למה הדבר דומה, למלך שנשא אשה ומוליכה מעיר לעיר וממדינה למדינה עד שהביא אותה למדינתו ולעיר המלוכה שלו, ובשעה שסרחה אשתו עליו היה המלך מלקה אותה, מה עשתה אשתו מיד היא רצתה לבית אביה. אמר חמיו של מלך בלבן, וכי לקה המלך את בתי בחנם שלא כדין ושלא במשפט, מיד שיגר חמיו של המלך שליח אל המלך ואמר לו אמור לי מהו הדבר שסרחה בתי עליך ומהו הדבר שהמלך רוצה שתעשה בתי כן כרצונך ושתעמוד בכל צרכך, מיד שיגר לו המלך לחמיו הרבה מיני פירות וכפל חמש אגרות יחד כנגדן, ואתה הדבר שהמלך רוצה בו שתעשה אשתו ומה שסרחה עליו כתב באגרת החמישי ביניהן, וכיון שהגיע השליח אצל חמיו של מלך מיד קרא חמיו של מלך אגרת אחת ומצא כתוב בה; אלו פירות הם מין פלוני וכן שני כתב בה אלו פירות מין פלוני וכמו כן באגרת השלישי וכמו כן באגרת הרביעי, עד שהגיע לאגרת החמישית ומצא כתוב בה אותו הדבר שהמלך רוצה בו ומה שסרחה אשתו עליו.

מיד קרא חמיו של המלך את בתו ואמר לה בתי דבר שהמלך רוצה בו הוא אמת והמלך הוא אוהב שלום ואוהב משפט ואת סרחת עליו והוא לקה אותך כדי וכמשפט. וכן לכך נדמה משה באותה שעה, שנאמר (שם ל"ג) "ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכך", מיד ירד הקב"ה לסוף דעתו של משה והראה לו דור דור וחכמיו דור דור ופרנסיו דור דור ונביאיו דור דור ודורשיו, והראה לו מדותיו שהוא מתנהג בהם בעוה"ז ומדותיו שהוא מתנהג בהם בעוה"ב, וא"ל למשה הרי אתה אומר מפני מה יש צדיק וטוב לו ויש צדיק ורע לו, יש רשע וטוב לו ויש רשע ורע לו, כמה שאמרת "הודיעני נא את דרכך".

אדם לומד דברי תורה אלא מתוך עניות, שנאמר (שמואל א, ב) "מקים מעפר דל" ולא נאמר מקים מעפר עשיר. "כי לה' מצוקי ארץ" וגו', (שם) ואין מצוקין אלא תלמידי חכמים, שנאמר (שם כ"ב) "ויתקבצו אליו כל איש מצוק".

בכל יום יוצאים מלאכי חבלה לפני הקב"ה לחבל את כל העולם כולו, ואלמלא בתי כנסיות ובתי מדרשות שהיו תלמידי חכמים יושבין בהם ועוסקין בדברי תורה, היו מחבלין את כל העולם כלו מיד, שנאמר (ישעיה נ) "מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה".

צא ולמד מן דרך ארץ, כלום אדם נוטע כרם אלא על מנת שיאכל ממנו ענבים או לשתות ממנו יין או שמא למלא אותו עשבים, ואם נתמלא עשבים אומר להן לעבדיו לכו והציתו בו את האור עד שנשתיירו בו מאה או מאתים גפנים, ואומר לעבדיו לכו ועבדו את הכרם וחפרוהו ועדרוהו והשקוהו מים בשביל הגפנים לפי שכבר נשרפו העשבים.

וכן כל הצדיקים כשהן עומדין בעולם הן דומים לגפנים שעומדים בתוך הכרם וכל העולם נשען עליהם, לכך נאמר (ש"א, ב) "כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל".

ממדת דרכיו של הקב"ה אתה למד שרחמיו מרובין בעולם. וכן מפני מה אמר תנו צדקה לעניים ולרשעים, אלא אינו אומר אלא באדם שעשה דברים שלא כהוגן וקנסו עליו רעה עד ארבעה דורות, שנאמר (שמות ל"ד) "פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים". ובאותה שעה אמר משה בלבן; אם כן, יש צדיק ורע לו.

ולא עוד, אלא שהיה משה רבינו דן קל וחומר בעצמו ואמר בלבן; שמא אין כל ישראל חפצים אלא רק שלא לעמוד בדרכיו ובמצותיו של הקב"ה, חס ושלום, ונתחתם עליהם גזר דינם והרי הן לוקין בכל שעה ושעה.

דל שבישראל שנתדלדל מנכסיו, למה הוא דומה?

למלך בשר ודם שגזר על בנו שלא יכנס לתוך סעודתו, והמלך יודע בבנו שהוא רעב וצמא, ואמר המלך אשריו למי שיכניס את בני בתוך ביתו ויתן לו פת לחם וקיתון של מים כדי שיאכל וישתה, שהרי כל שיש לי הרי הוא של בני, שנאמר (משלי י"ט) "מלוא ה' חונן דל וגמולו ישלם לו".

ואם בא רשע בן עני בן אביו בן דל ועשה תשובה, הוא נקרא צדיק ורע לו, ואם לא עשה תשובה נקרא רשע ורע לו. ואם יאמר אדם; אם יהיו כולם כשרים מה הוא? אמור לו; עליהן נאמר (ישעיה מ"א) "העניים והאביונים מבקשים מים ואין" וגו', ואומר (שם כ"ט) "ויספו ענוים בה' שמחה ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו". ואומר (שם מ"ח) "הנה צרפתיך ולא בכסף בחנתיך בכור עוני", מלמד שחזר הקב"ה על כל מדות שבעולם ולא מצא מדה טובה לישראל אלא עניות, שמתוך עניותיהן של ישראל הם יראים את ה' שאם אין להם לחם לאכול ובגד ללבוש ושמן לסוך, הם מבקשים רחמים מן הממציא כל המציאות כי ע"י עניות הם יראים את ה', ואין צדקות בא אלא מתוך עניות, ואין גמילות חסדים בא אלא מתוך עניות, ואין אדם הוא ירא שמים אלא מתוך עניות, ואין

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

משפחת בוגנים מהעיר 'מוגאדור' שבמרוקו, היתה מיודדת מאד עם כ"ק הצדיק רבי חיים פינטו הקטן זיע"א. פעמים רבות היה רבי חיים זיע"א מגיע לביתם, לרוב עם בנו הצדיק רבי רפאל זצ"ל, והיו מתאכסנים בביתם לפרקי זמן שונים. באחת הפעמים שרבי חיים התאכסן בבית משפחת בוגנים, הרגיש הרב כי אם המשפחה עצובה מאד. רבי חיים שאל אותה בשפה הערבית "מזגובה?" (מדוע את עצובה?) והיא השיבה לו כי היא איבדה את הנזמים שלה וזה משפיע על מצב הרוח שלה, שלא לטובה, ולכן צר לה והיא עצובה. "הסירי כל דאגה מליבך, אמר לה רבי חיים זיע"א: הרימי את קצה המזרון שלך, ושם תמצאי את הנזמים". וכדברי הצדיק כך היה. [מפי הבן ר' חיים בוגנים].

"מה יש לך בכיס?"

ודותו של מר אברהם עלי ז"ל, לא זכתה להיפקד בפרי בטן, שנים רבות לאחר נישואיה. מכיוון שכן באה האשה למעונו של כ"ק רבי חיים פינטו הקטן זיע"א, כדי לקבל ממנו ברכה וישועה.

לאחר ששפכה את מר לבה בפני הצדיק וביקשה ישועה, שאל אותה הרב: "הגידי נא לי, מה יש לך בכיס?" "מטבע" - השיבה.

ביקש הרב שתיתן לו את המטבע. וכשהמטבע היה בידו הוא הניח אותו בין שיניו, ולאחר מספר רגעים אמר לה רבי חיים זיע"א: תני את המטבע הזה לצדקה, וכעת חיה יש לך בן.

כפי שסיפר מר אברהם עלי, שנה תמימה לאחר המעשה, דודתו נפקדה בפרי בטן, ככרכת הצדיק. זכותו תגן עלינו.